

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

นิยายวิทยาศาสตร์อเมริกันแนวดีส์โทเปียในช่วง ค.ศ. 1950-1972 มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นจากนิยายดีส์โทเปียของยุคก่อนอย่างเห็นได้ชัด นิยายเหล่านี้แบ่งออกได้เป็น 2 ยุคตามการแบ่งยุคของนิยายวิทยาศาสตร์อเมริกันของ เลสเตอร์ เดล เรย์ คือนิยายดีส์โทเปียในช่วงค.ศ. 1950-1961 และนิยายดีส์โทเปียในช่วง ค.ศ. 1962-1972 ซึ่งเทียบเคียงได้กับยุคทศวรรษที่ 50 และทศวรรษที่ 60 ของสหรัฐอเมริกา อันเป็นช่วงเวลาที่มัลักษณะเด่นของยุคหลายประการ

นิยายวิทยาศาสตร์อเมริกันแนวดีส์โทเปียในช่วง ค.ศ. 1950-1961 คือนิยายที่สืบทอดลักษณะสูตรสำเร็จของนิยายดีส์โทเปียในยุคก่อนมาโดยตรง ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรกเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับตัวละครที่เป็นชนชั้นสูงหรือเจ้าหน้าที่ของสังคมที่พบความผิดแปลกในสังคมของตน ทำให้เขาหลบหนีออกจากสังคมหรือก่อการปฏิวัติ ลักษณะที่สองเป็นเรื่องการเดินทางของตัวละคร ไปสู่สังคมอื่น และพบความผิดแปลกของสังคมนั้น แต่ทำให้เขาได้เรียนรู้ความผิดแปลกในสังคมตนเอง ทั้งสองลักษณะนี้เป็นแนวเรื่องที่ปรากฏมาตั้งแต่ยุคแรกของนิยายดีส์โทเปีย

เนื้อเรื่องของนิยายในยุคนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นนิยายที่มีลักษณะโรแมนซ์ มีบทบาทความรักของตัวละครเอกและการผจญภัยเสี่ยงอันตรายของตัวเอก แต่มีส่วนหนึ่งที่เป็นนิยายที่มีลักษณะสมจริงมากกว่าไม่มีบทรัก บทผจญภัย แต่เน้นการเจาะลึกในจิตใจของตัวละคร ตัวละครเอกมักมีลักษณะของวีระบุรุษผู้ช่วยโลกให้ปลอดภัย เรื่องส่วนใหญ่จะมีกลวิธีที่ไม่ซับซ้อน ดำเนินเรื่องอย่างตรงไปตรงมา ลื่น กระชับ มีอารมณ์ขัน ไม่มีบทบาทความรุนแรงและเรื่องเพศในเรื่อง และแสดงทัศนะของการมองโลกในแง่ดี

นิยายของยุคนี้ได้สะท้อนภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนพฤติกรรมของสังคมอเมริกันในช่วงทศวรรษที่ 50 ออกมา ไม่ว่าจะเป็นภาวะสงครามเย็น ความตึงเครียดกับสหภาพโซเวียต ลัทธิแมคคาร์ธี ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม การอุตสาหกรรมและการโฆษณา สถานีวิถีชีวิตของชนชั้นกลาง สังคมมวลชนและวัฒนธรรมมวลชนก่อให้เกิดวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกัน และความเจียบเจียน ไม่มีการแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง

ภาพสะท้อนของนิยายเรื่องนี้ไม่ใช่ภาพสะท้อนโดยตรง แต่เป็นการขยายภาพหรือบิดเบือนภาพสิ่งที่เป็นปัญหา หรืออาจก่อให้เกิดปัญหาในสังคมให้เห็นเด่นชัดขึ้น เป็นภาพโลกในอนาคตที่ปัญหาเหล่านี้อยู่ในสภาวะที่เลวร้าย นักเขียนจึงมีบทบาทในการวิพากษ์วิจารณ์สังคมผ่านภาพโลกอนาคตเหล่านี้ นักเขียนได้แสดงความเห็นว่า สังคมปัจจุบัน ชีวิตมนุษย์อยู่ในสภาวะที่ขาดสมดุลย์ในด้านต่าง ๆ ทางออกของมนุษย์คือการเดินบนทางสายกลางและสร้างความสมดุลย์ให้เกิดขึ้น

นิยายดีส์โทเปียของยุคนี้ได้นำสูตรสำเร็จมาดัดแปลงให้ทันสมัยขึ้นหลายประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงบทบาทของรัฐเผด็จการจากเดิมไปสู่ลักษณะของกลุ่มปัจเจกชนที่มีอำนาจขึ้นในสังคม การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ขณะนั้นมาประยุกต์เข้ากับเนื้อเรื่องทำให้มีเนื้อหาที่น่าเชื่อถือมากขึ้น

ส่วนนิยายวิทยาศาสตร์อเมริกันแนวดีส์โทเปียในช่วง ค.ศ. 1962-1972 นั้นมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นจากยุค ค.ศ. 1950-1962 อย่างชัดเจน เกิดแนวการเขียนแบบใหม่ขึ้น ทำให้นิยายดีส์โทเปียในช่วงนี้แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มแรก คือกลุ่มนิยายสูตรสำเร็จ ที่ใช้ลักษณะเค้าโครงเรื่องในแบบสูตรสำเร็จ กลุ่มที่สองคือนิยายดีส์โทเปียในแนวสมจริงที่มีเนื้อเรื่องการดำเนินเรื่องแบบสมจริง และกลุ่มที่สามคือ แนวทดลองจะมีลักษณะ เนื้อเรื่องหรือลักษณะทดลองการดำเนินกลวิธีที่ชัดเจน

นิยายในกลุ่มสูตรสำเร็จยังคงมีเนื้อเรื่องตามแบบสูตรสำเร็จแบบแรกคือ เรื่องของตัวเอกหนีจากสังคมหรือก่อการปฏิวัติต่อสังคม เรื่องมีสีสันของโลกอนาคตในเชิงคอมพิวเตอร์เผด็จการ, บริษัทที่กลายเป็นผู้ครองโลก อยู่ในเรื่อง และยังคงเป็นเรื่องโรแมนซ์มีบทรักและการผจญภัย แต่มีลักษณะใหม่เพิ่มขึ้นมาเช่น การสร้างรายละเอียดต่าง ๆ ให้ดูสมจริง มีการเจาะลึกลงในตัวละครบทบาทในแบบวีรบุรุษลง มีบทบาทเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศในเรื่อง อีกทั้งยังมีลักษณะการมองโลกในแง่ร้ายและไม่มีอารมณ์ขัน

นิยายในกลุ่มสมจริง เป็นแนวเรื่องที่เกิดขึ้นใหม่ในยุคนี้ เนื้อเรื่องมักจะเน้นให้เห็นภาพความทุกข์ทรมานของตนในสังคม จากสภาพความกดดันของการปกครอง เศรษฐกิจ สภาพสังคม เรื่องเหล่านี้จะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ ภาพสังคมไม่แตกต่างจากปัจจุบันนัก มักเน้นเรื่องความกดดันของรัฐ ปัญหาความยากจนและการถูกเอาเปรียบจากพ่อค่านายทุน เต็มไปด้วยมลภาวะแหล่งเสื่อมโทรม มีการก่อความวุ่นวาย เช่นการเดินขบวนประท้วง ก่อวินาศกรรม ตัวละครมักเป็นตัวละครผู้ตกเป็นเหยื่อของสังคม ไม่อาจแก้ไขสังคมได้ เรื่องมักแสดงให้เห็นความพ่ายแพ้ของตนเหล่านี้ กลวิธี

ของนักเขียนในยุคนี้คือการให้ความสำคัญกับสภาพเหตุการณ์ ความเป็นไปในสังคมหรือในโลก มากกว่าความสำคัญของตัวละครตัวในตัวหนึ่ง ไม่มีเรื่องราวของความรัก การผจญภัย สีลันของเทคโนโลยี แต่หนักแน่นเคร่งเครียด และมุ่งเสนอสาระสู่ผู้อ่านโดยตรง

นิยายในกลุ่มทดลองเป็นแนวเรื่องที่เกิดขึ้นใหม่ในยุคนี้เช่นกัน นักเขียนจะใช้ลักษณะทดลองในด้านภาษาหรือกลวิธีการดำเนินเรื่อง เช่นการสร้างภาษาของโลกในยุคอนาคตขึ้น หรือการตัดต่อเหตุการณ์ในเรื่องให้ไม่ปะติดปะต่อกัน ที่จะทำให้อ่านและเข้าใจได้ยาก แต่นักเขียนต้องการแสดงภาพความปั่นป่วนของสังคมอนาคตออกมาทางกลวิธีเช่นนี้ นักเขียนจะไม่เน้นเนื้อเรื่องนัก จะมีบทบาทของความวิปริต ความโหดร้ายรุนแรงอยู่ในเรื่อง นักเขียนจะเห็นว่าผู้อ่านไม่จำเป็นต้องเข้าใจเรื่องโดยละเอียด เพียงแต่ได้รับรู้ความรู้สึกของสังคมเป็นการเพียงพอแล้ว

นิยายในยุคนี้มีลักษณะร่วมกันคือ การแสดงความปั่นป่วนสับสน ความวุ่นวายในสังคมและการสูญสิ้นศรัทธาในสถาบันสังคมออกมาอย่างรุนแรง เนื้อหาจะหนักแน่นเคร่งเครียด มีแนวโน้มของการมองโลกในแง่ร้ายและสูญสิ้นศรัทธาที่จะแก้ไขให้ดีขึ้น รวมทั้งมีลักษณะแปลกใหม่ทางด้านกลวิธีที่จะเห็นได้ในงานทุกแนว

นิยายคีสโกเปียของยุคนี้ได้สะท้อนภาพความปั่นป่วนสับสนในช่วงทศวรรษที่ 60 อันเป็นยุคแห่งวิกฤตการณ์และความรุนแรงออกมา ไม่ว่าจะเป็นความตึงเครียดทางการเมืองระหว่างสหรัฐอเมริกากับรัสเซีย ภาวะสงครามเวียดนาม ความห่างเหินขัดแย้งระหว่างรัฐและประชาชนการต่อต้านของคนรุ่นใหม่ต่อคนรุ่นเก่า ปัญหาความยากจนในสังคม ภาพสังคมอันวุ่นวายด้วยการก่อจลาจล อีกทั้งการปฏิวัติวัฒนธรรมของคนรุ่นใหม่ เช่น ฮิปปี้ ยาเสพติด เสรีภาพในเรื่องเพศอย่างเต็มที่

นิยายในยุคนี้มีบทบาทในการสะท้อนภาพสังคมและวิพากษ์วิจารณ์ที่เด่นชัดรุนแรงและตรงตัวมากขึ้น เช่น เป็นการโจมตีบทบาทของรัฐบาล นโยบายที่ผิดพลาดของรัฐบาลอเมริกันโดยตรง เช่น การออกกฎหมายอันไม่เป็นธรรมการเกณฑ์ทหารไปรบในเวียดนาม บทบาทของรัฐบาลในประเทศโลกที่สาม การทำจารกรรมในประเทศศัตรู นอกจากนั้นยังโจมตีความชั่วร้ายของนายทุน ระบบการค้าแบบทุนนิยมและการอุตสาหกรรม อีกทั้งยังต่อต้านความเสื่อมทรามทางวัฒนธรรมและจริยธรรมของคนในสังคม

นักเขียนในยุคนี้ได้ใช้วรรณกรรมของเขาเตือนภัยแก่สังคม ไม่ให้ก้าวไปในทางที่ผิดพลาดโดยชี้ให้เห็นผลร้ายที่จะเกิดขึ้นได้ นอกจากนั้นเขายัง

ได้ชี้ทางออกให้แก่คนในสังคม เช่นกระตุ้นเตือนให้รวมพลังเพื่อต่อต้านระบบอันผิดพลาด การเรียกร้องให้มีชีวิตอยู่กับธรรมชาติมากขึ้น รวมทั้งการสร้างสำนึกในหมู่ชนทุกระดับชั้นให้ตระหนักถึงปัญหาในสังคม แม้ว่างานของเขาจะแสดงจุดจบที่ไร้ความหวังและสูญสิ้นศรัทธา แต่นั่นเป็นการกระตุ้นด้วยความรุนแรงมากกว่าจะเป็นการสิ้นความหวังอย่างแท้จริง

นิยายดีส์โทเปียทั้งสองชุดนี้จึงเป็นวรรณกรรมที่มีความสัมพันธ์กับสังคมและการเมืองอย่างเห็นได้ชัด มีบทบาททั้งเป็นภาพสะท้อนของสังคม เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ถึงเหตุการณ์ความเป็นไปในด้านต่าง ๆ ของสังคมผ่านภาพของโลกอนาคต โดยชี้ให้เห็นปัญหาหรือสิ่งซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาที่ถกขยายให้เด่นชัดขึ้น นอกจากนี้ยังมีบทบาทแห่งการเตือนภัยต่อสังคมและชี้ทางออกให้แก่สังคม วรรณกรรมดีส์โทเปียของยุคนี้จึงแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมออกมาอย่างเด่นชัด

การใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ในนิยายวิทยาศาสตร์แนวดีส์โทเปียของชุดนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นการแสดงผลกระทบของวิทยาศาสตร์ต่อมนุษย์และสังคมนักเขียนได้ใช้งานของเขาวิพากษ์วิจารณ์ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีบทบาทอย่างยิ่งในปัจจุบัน ว่าการนำวิทยาศาสตร์มาใช้นั้นมีทั้งคุณและโทษ มนุษย์ต้องใช้มันอย่างรอบคอบและมองการณ์ไกลมากที่สุด เพื่อไม่ให้มันนำมาซึ่งภัยพิบัติต่อมนุษยชาติ

สหรัฐอเมริกาในช่วง ค.ศ. 1950-1972 เป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในสังคมเป็นการเข้าสู่ยุคแห่งเทคโนโลยี ยุคแห่งความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ สังคมกลายเป็นสังคมแห่งวัตถุ คุณค่าทางจิตใจมีความสำคัญลดน้อยลง และเต็มไปด้วยปัญหาต่าง ๆ ที่ซับซ้อนยิ่ง นิยายวิทยาศาสตร์อเมริกันแนวดีส์โทเปียของชุดนี้ได้มีบทบาทในการวิเคราะห์สังคมของเขาโดยชี้ให้เห็นปัญหาในสังคมอันเป็นผลกระทบจากการกระทำและวิทยาการของมนุษย์ นิยายเหล่านี้จึงเป็นนิยายที่มุ่งให้สาระรวมทั้งความบันเทิงไปพร้อมกัน

นิยายวิทยาศาสตร์แนวดีส์โทเปียจึงเป็นตัวอย่างที่ดีที่แสดงว่านิยายวิทยาศาสตร์ไม่ใช่วรรณกรรมหลีกหนีความจริงและให้ความบันเทิงเพียงประการเดียว แต่คือการใช้จินตนาการและสถานการณ์ที่ผิดไปจากโลกแห่งความเป็นจริงนั้น สื่อเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความเป็นจริงของชีวิตและสังคมมนุษย์นั่นเอง

การศึกษาวิเคราะห์นิยายวิทยาศาสตร์อเมริกันแนวดีส์โทเปียยังชี้ให้เห็นว่ามนุษย์ปัจจุบันอยู่ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงและวิทยาการใหม่ ๆ ที่มนุษย์คิดค้นขึ้นก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง ภาพสังคมอเมริกันในช่วง ค.ศ. 1950-1972 มีลักษณะที่ไม่แตกต่างจากสังคมไทยในปัจจุบันนัก

ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของสังคมเมือง การมีชีวิตในอาคารรวม หรือบ้านจัดสรร
ชานเมืองอิทธิพลของการอุตสาหกรรมและการโฆษณาในปัจจุบัน แม้กระทั่ง
ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือการทำลายป่า
นิยายดีส์โทเปียเหล่านี้จึงไม่เพียงสามารถสื่อสารกับผู้ที่อยู่ในวัฒนธรรมอเมริกัน
เท่านั้นแต่สามารถให้สาระความคิดกับมนุษย์ในโลกปัจจุบันนี้ได้อย่างกว้างขวาง

ผู้เขียนได้ทำการศึกษาวิเคราะห์นิยายวิทยาศาสตร์อเมริกันแนว
ดีส์โทเปียเหล่านี้ในด้านภาพรวมจึงเป็นการศึกษาในทางกว้างมากกว่าทางลึก
ควรจะได้มีการศึกษานิยายเหล่านี้ในด้านอื่น เช่น การศึกษาวรรณกรรม
เฉพาะเรื่อง การศึกษาทางด้านการเป็นวรรณกรรมเสียดสี การศึกษา
นิยายวิทยาศาสตร์แนวดีส์โทเปียในช่วงหลังค.ศ. 1972 เป็นต้น